

Rovaniemen kotiseutumuseo on edelläkävijä uuteen museokulttuuriin

Kotiseutuliiike täytti 125 vuotta viime maaliskuussa. Liikkeen alku lasketaan alkaneeksi siitä, kun Suomen vanhin kotiseutuyhdistys on perustettu Lohjalle.

Kotiseututyön ensimmäisenä haasteena oli osallistua paikallisella tasolla kansallisen itsetunnon rakentamiseen.

Kun kotiseututyö laajeni sotien jälkeen kansanliikkeeksi, lukuisten kotiseutuyhdistysten päätavoitteeksi tuli kotiseutumuseon perustaminen. Toinen haaste oli Vilkunan mukaan ja kuten asia aikanaan ilmaistiin: pelastaa ajassa ja paikassa katoava perinteinen talonpoikainen elämänmuoto.

Kotiseutuyhdistys voisi jatkossa yhä enemmän toimia kansalaisten, asukkaiden aktiivisuuden ja erilaisen toiminnan ja vaikuttamisen toiminta-alustana. Kotiseututyö voi tukea osallisuutta ja tarjota vaikuttamisen kanavia sekä vaikuttamisen kokemuksia omassa kotikunnassa tai kotikaupungissa.

Hyvä merkki ajasta on, että nämä lukuisat perinne- ja kotiseutupäivät eri paikkakunnilla paikallisesti ovat säilyttäneet, jopa kasvattaneet suosiotaan ja usein niihin osallistuvat myös muualle muuttaneet, jotka kesällä palaavat lomailemaan entiselle kotiseudulle.

Hyväksi esimerkiksi kehittyvästä ja aktiivisesta kotiseutuyhdistyksestä sopii Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto ry. Totto valittiin viime vuonna Vuoden kotiseutuyhdistykseksi. Palkinnon perusteluissa nostettiin esiin yhdistyksen vahva kehittämisote.

Yhdistyksen keskeistä toimintaa on työ täällä Rovaniemen kotiseutumuseossa. Kehittämishenkeä osoittaa, että yhdistys sai juuri viime vuonna Museoviraston jakamaa valtionavustusta kulttuuriperinnön eurooppalaisen teemavuoden hankkeeseen lasten ja erityisryhmien museo-opastuksien kehittämiseksi.

Totto itse kuvaa, että kotiseutumuseota halutaan kehittää kaiken ikäisiä kiinnostavaksi ja tunnetuksi perinekkulttuurin elämys- ja oppimiskeskukseksi paikallisine aarteineen ja menneisyyden lumoineen. Esimerkiksi kotiseutumuseon hauska ja oivaltava konsepti kahdeksan vuodenajan ohjelmapalveluista palvelee varmasti loistavasti tätä tarkoitusta.

Totto ry ja Rovaniemen kotiseutumuseo ovat kaiken kaikkiaan aktiivisia kehittämään museotoimintaa osana paikkakunnan ja seudun kulttuurimatkailua.

Museot, niin ammatilliset museot kuin paikallis- ja kotiseutumuseot, ovat aivan keskeisiä kulttuuriperinnön vaalijoita.

Viime aikoina elävän aineettoman kulttuuriperinnön näkyminen vahvemmin ja keskustelu omista perinteistä johtuu varmasti paljolti siitä, että Unescon aineettoman perinnön

suojelusopimus tuli voimaan Suomessa ja Museovirastossa nimettiin asiantuntija toimimaan yhteistyössä yhteisöjen kanssa.

Erikoisasiantuntija Leena Marsio kiertää aktiivisesti maata ja puhuu aiheesta. Hän on saanut pohtimaan, mikä perinne on itselle arvokasta ja tärkeää siirrettävää myös tuleville sukupolville. Se voi liittyä saunomiseen, kansanmusiikkiin, käsitöihin tai se voi liittyä Suomen pystykorvaan, metsästyksen, marjastukseen ja niin edelleen.

Kotiseutuliitto on käynnistänyt Suomen Kulttuurirahaston kanssa Mestarit ja kisällit -toimintamallia kehittävän hankkeen. Toivomme, että tästä tulisi kaiken ikäiset mukaan ottava uusi ja tulevaisuuden toimintamuoto muiden rinnalle kotiseututyöhön.

Teillä puhutaan jo elävästä museosta, hyödynnetään palvelumuotoilua, ajatellaan paljon eri kohderyhmiä ja teemojen hyödyntämistä.

Tämän kesän Lasten sunnuntailystit saavat jatkoksi pysyvämpääkin ryhmätoimintaa ohjatusti, mutta yhdessä ideoiden Mestarit ja kisällit -hengessä. Se voi olla lapsille aivan yhtä tärkeä harrastus kuin musiikki, urheilu tai partio. Lämmin kiitos, että haluatte olla kehittämässä tätäkin toimintamuotoa.

Kirjoitus on lyhennelmä Riitta Vanhatalon Marjetanpäivän juhlan puheesta. FT Riitta Vanhatalo on Suomen Kotiseutuliiton toiminnanjohtaja